

Creatieve industrie in cijfers

Paul Rutten en Olaf Koops

Om de debatten over de creatieve industrie en het economisch belang van deze sector in het juiste perspectief te plaatsen zijn kwantitatieve data over de belangrijkste trends in relatie tot wat er in de brede economie gebeurt, onontbeerlijk. In deze bijdrage is een selectie van gegevens bij elkaar gebracht uit de *Cross Media Monitor 2012*. De *Cross Media Monitor* baseert zich grotendeels op het LISA-databestand dat uitgaat van de Standard Bedrijfsindeling van de Kamer van

Koophandel en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dit bestand bevat gegevens die teruggaan tot 1996. De definitie van creatieve industrie is ontwikkeld in onderzoek van TNO en door het CBS als grondslag van haar werk overgenomen (Rutten 2010; Braams 2010).

Secctoren	Banen 2011	Groei 2000–2011 (in aantallen)	Groei 2000–2011 (% per jaar)	Groei 2009–2011 (in aantallen)	Groei 2009–2011 (% per jaar)
Kunsten en cultureel erfgoed	98.874	39.808	4,8%	10.445	5,7%
Media en entertainmentindustrie	89.296	7.142	0,8%	-3.122	-1,7%
Creatieve zakelijke dienstverlening	92.280	31.369	3,8%	3.223	1,8%
Creatieve industrie	280.450	78.319	3,0%	10.546	1,9%
<i>Totale economie</i>	<i>8.065.110</i>	<i>729.740</i>	<i>0,9%</i>	<i>-29.030</i>	<i>-0,2%</i>

Bron: Rutten 2012. (Data: LISA 2012)

Tabel 1: Aantal banen in 2011 en banengroei in de periode 2000-2011 en 2009-2011 in de creatieve industrie in Nederland

Werkgelegenheid

In 2011 is 3,5 procent van de banen in Nederland in de creatieve industrie te vinden. De jaarlijkse groei in deze sector heeft de aandacht van beleidsmakers getrokken. Die ligt ruim boven de gemiddelde groei van de gehele economie. Terwijl in de periode 2000-2011 het aantal banen in Nederland met 0,9 procent toenam, steeg die in de creatieve industrie 3,0 procent. In de recente jaren 2009-2011 vlakke de groei af, zowel in de gehele economie als in de creatieve industrie.

Opvallend is de discrepantie tussen de verschillende deelsectoren. Kunsten en cultureel erfgoed groeiden spectaculair, met name de beeldende en de podiumkunsten: een groei naar 99.000 banen in 2011. Die is echter geflatteerd. Reden daarvoor is dat sinds 2008 alle zelfstandig gevestigde professionals verplicht zijn zich te registreren bij de Kamer van Koophandel waardoor ze op de statistische radar zijn terechtgekomen. Onmiskenbaar voordeel van deze ontwikkeling is dat

de omvang van de kunstensector nu beter in beeld is dan voorheen. De media- en entertainmentindustrie daarentegen kromp als geheel, met uitzondering van de film- en muziekindustrie. In deze context valt het grote aandeel van de pers op. Dat domein is verantwoordelijk voor bijna 34.000 van de in totaal 89.000 banen, maar levert in de periode 2009-2011 ook het meeste in: ruim 1.250 banen. Daarnaast is er sterke krimp te zien in de periode 2009-2011 in de boekenindustrie en bij radio en televisie. Opvallend verder is de teruggang van overige uitgeverijen na 2000.

Binnen de creatieve zakelijke dienstverlening komt de hoogste groei van het aantal banen voor conto van het kleinste domein. Dat is vormgeving en ontwerp, waartoe ook de architectuur gerekend wordt. Hierin is de banengroei over de periode 2000-2011 zelfs fors te noemen. Ook in de reclame en communicatie is er sprake van een aanzienlijke banengroei.

Sectoren	Banen 2011	Groei 2000–2011 (in aantallen)	Groei 2000–2011 (% per jaar)	Groei 2009–2011 (in aantallen)	Groei 2009–2011 (% per jaar)
Kunsten en cultureel erfgoed	98.874	39.808	4,8%	10.445	5,7%
Podiumkunsten	26.596	14.740	7,6%	4.278	9,2%
Scheppende kunsten	24.815	15.210	9,0%	5.980	14,8%
Overige kunsten en erfgoed	25.186	9.815	4,6%	696	1,4%
Cultureel erfgoed	22.277	43	0,0%	-509	-1,1%
Media en entertainmentindustrie	89.296	7.142	0,8%	-3.122	-1,7%
Radio en televisie	14.620	2.142	1,5%	-1.035	-3,4%
Persmedia	33.794	1.219	0,3%	-1.251	-1,8%
Film	12.737	4.337	3,9%	444	1,8%
Muziekindustrie	2.451	303	1,2%	243	5,4%
Boekenindustrie	10.600	8	0,0%	-980	-4,3%
Overige uitgeverijen	2.069	-2.270	-6,5%	-426	-8,9%
Live entertainment	13.025	1.403	1,0%	-117	-0,4%
Creatieve zakelijke dienstverlening	92.280	31.369	3,8%	3.223	1,8%
Vormgeving en ontwerp	26.200	19.171	12,7%	3.115	6,5%
Communicatie en reclame	66.080	12.198	1,9%	108	0,1%
Creatieve industrie	280.450	78.319	3,0%	10.546	1,9%

Bron: Rutten 2012. (Data: LISA 2012)

Tabel 2: Aantal banen in 2011, banengroei 2000-2011 en 2009-2011 in de domeinen van de creatieve industrie in Nederland

Bedrijven

Het groeipercentage van het aantal bedrijfsvestigingen in de creatieve industrie overstijgt dat van de banen ruim. Opvallend is bijvoorbeeld dat het aantal vestigingen in de media en entertainmentindustrie met bijna 7 procent steeg in de jaren 2009-2011, terwijl het aantal banen met 1,7 procent afnam. Deze cijfers duiden op een ontwikkeling van schaalverkleining in de hele

creatieve industrie. De gemiddelde bedrijfsgrootte in deze sector liep in ruim tien jaar tijd terug van vijf in 2000 naar iets meer dan drie banen in 2011. In de sectoren kunsten en cultureel erfgoed was er sprake van een daling van vier naar twee, in de creatieve zakelijke dienstverlening van drie naar twee banen.

Sectoren	Vestigingen 2011	Groei 2000–2011 (in aantallen)	Groei 2000–2011 (% per jaar)	Groei 2009–2011 (in aantallen)	Groei 2009–2011 (% per jaar)
Kunsten en cultureel erfgoed	46.053	31.433	11,0%	10.469	13,8%
Media en entertainmentindustrie	30.414	15.073	6,4%	3.798	6,9%
Creatieve zakelijke dienstverlening	40.903	21.465	7,0%	6.654	9,3%
Creatieve industrie	117.370	67.971	8,2%	20.921	10,3%
<i>Totale economie</i>	<i>1.219.440</i>	<i>364.590</i>	<i>3,3%</i>	<i>83.980</i>	<i>3,6%</i>

Bron: Rutten 2012. (Data: LISA 2012)

Tabel 3: Aantal vestigingen in 2011 en groei aantal vestigingen in de periode 2000-2011 en 2009-2011 in de creatieve industrie in Nederland

Paul Rutten

is lector Creative Business bij het Kenniscentrum Creating 010 van de Hogeschool Rotterdam en gasthoogleraar aan de Universiteit Antwerpen. Samen met Walter Amerika trekt hij CLICK//CI NeXt.

Olaf Koops

is economisch onderzoeker en verbonden aan TNO Strategy & Policy.

Omzet

Banengroei vertaalt zich niet één op één in omzetgroei. De creatieve industrie zette in 2010 bijna 33 miljard euro om. Dat is bijna 4 miljard euro meer dan in 2000. In de jaren 2008-2010 was er echter sprake van een omzettaaling die bijna even groot was als de teruggang in de gehele economie: 1,5 tegen 1,4 procent. Ondanks een geringere stijging over de gehele periode, inclusief de

grootste teruggang in de jaren 2008-2010, zijn media en entertainment in omzettermen met afstand de belangrijkste creatieve industriesector, terwijl hij in banen gerekend juist de kleinste is (zie tabel 1). De omzet per baan ligt binnen deze sector daarmee ruim boven die in de andere sectoren.

Sectoren	Omzet 2010	Omzetgroei 2000–2011 (in mld euro's 2010)	Reële omzetgroei 2000–2011 (% per jaar)	Omzetgroei 2008–2010 (in mld euro's 2010)	Reële omzetgroei 2008–2010 (% per jaar)
Kunsten en cultureel erfgoed	8.110	1.402	1,9%	-167	-1,0%
Media en entertainmentindustrie	16.725	568	0,3%	-611	-1,8%
Creatieve zakelijke dienstverlening	7.994	1.992	2,9%	-251	-1,5%
Creatieve industrie	32.830	3.961	1,3%	-1.028	-1,5%
<i>Totale economie</i>	<i>1.138.837</i>	<i>121.568</i>	<i>1,1%</i>	<i>-32.123</i>	<i>-1,4%</i>

Bron: Rutten 2012. (Data: LISA 2012 en Nationale Rekeningen)

Tabel 4: Omzet in 2010 en reële omzetgroei (in prijzen 2010) in de periode 2000-2010 en 2008-2010 in de creatieve Industrie in Nederland

Qua omzet neemt de creatieve industrie 2,9 procent van de totale economie voor zijn rekening. Dat is lager dan het aandeel banen in de sector. Daarmee is de omzet per baan in de creatieve industrie aanzienlijk lager dan in de gehele economie gemiddeld. Dat wordt verklaard door het arbeidsintensieve karakter van de creatieve industrie, in het bijzonder binnen kunsten en cultureel erfgoed en de creatieve zakelijke dienstverlening.

Literatuur

Braams, N. en N. Urlings (2010) *Creatieve industrie in Nederland: creatieve bedrijven*. Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Rutten, P., O. Koops en M. Roso (2010) *Creatieve industrie in de SBI 2008 bedrijfsindeling*. Delft: TNO.

Rutten, P., O. Koops en O. Nieuwenhuis (2012) *Cross Media Monitor: cross media in cijfers*. Hilversum: iMMovator.